

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM

2020-04-15

Meddelad i Stockholm

Sida 1 (12)

Mål nr

1378-20

SÖKANDE

Crayon AB, 556635-9799

Ombud: Advokat Jimmy Carnelind

MAQS Advokatbyrå AB

Box 11918

404 39 Göteborg

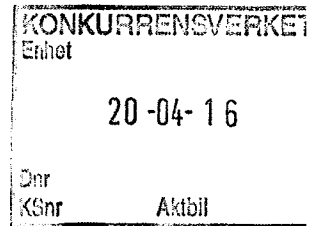
MOTPART

Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

105 25 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 1208415

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: avd32.fst@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	-	måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) genomför ett avrop med förnyad konkurrensutsättning från Kammarkollegiets ramavtal Programvaror och tjänster, Programvarulösningar (dnr 23,3-5562-17). Crayon AB (Crayon) och Dustin Sverige AB (Dustin) är ramavtalsleverantörer till ramavtalet och båda bolagen har inkommit med avropssvar. I tilldelningsbeslut den 10 december 2019 beslutade Sida att anta avropssvar från Dustin.

Dustin har åberopat bolaget Cleerit Smart Planning AB (Cleerit) som underleverantör för utförande av uppdraget.

YRKANDEN M.M.

Crayon ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att den förnyade konkurrensutsättningen ska rättas på så sätt att Sida ska genomföra en ny kvalificering av inkomna avropssvar, varvid Dustins avropssvar ska förkastas. Crayon anför bl.a. följande till stöd för sin talan.

Den förnyade konkurrensutsättningen har genomförts i strid med de grundläggande principerna om likabehandling och transparens enligt 4 kap. 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, då Sida har kvalificerat och tilldelat avrop till en anbudsgivare vars avropssvar inte uppfyller samtliga obligatoriska krav. Om det inte vore för det aktuella upphandlingsfelet skulle Crayon ha tilldelats avropet. Crayon har därför lidit skada eller kan komma att lida skada i den mening som avses i 20 kap. 6 § LOU.

Dustin uppfyller inte kravet på erforderlig projektbemanning. Det finns ett uttryckligt krav i punkt 3 i avropsförfrågan att leverantören ska ha erforderlig projektbemanning i uppdraget. I aktuellt fall innebär det att

Dustins underleverantör Cleerit ska uppfylla detta krav. Crayon har dock uppmärksammat att Cleerit inte har några anställda. Cleerit har inte heller varit registrerad som arbetsgivare sedan augusti 2016. Av Cleerits årsredovisningar för åren 2015–2018 framgår att bolaget haft personalkostnader på mellan 200–450 kr per år. I och med detta har Crayon dragit slutsatsen att den namngivna person, LH, som åberopats som ansvarig projektledare, inte är anställd av Cleerit. Cleerit måste alltså använda en underleverantör eller rättare sagt Dustin måste använda en under-underleverantör för att utföra uppdraget. Dustin har inte åberopat någon annan underleverantör än Cleerit i avropssvaret. Det ska tilläggas att Cleerit utöver ansvarig projektledare har offererat att övriga konsulter kommer att lägga ner 408 timmar i uppdraget. Cleerit har inga anställda och följaktligen inte heller några IT-konsulter.

I Cleerits tid- och resursplan anges att övriga konsulter kommer att arbeta 224 timmar under en tidsperiod som har 27 arbetsdagar. Cleerit har uppvisat ett anställningsavtal avseende en konsult, FC. Det innebär att FC ska arbeta 8,3 timmar per dag. Det är i konsultbranschen helt vedertaget att det under en normal arbetsdag inte går att arbeta effektivt 8 timmar. Det är för Crayon helt uppenbart att Dustin eller Cleerit aldrig haft för avsikt att endast en konsult ska arbeta dessa timmar. Som avropssvaret är utformat står det helt klart att Cleerit avsett att använda ytterligare konsulter vilka då inte är anställda av Cleerit.

Sida har kommit in med två anställningsavtal. Crayon gör gällande att dessa inte avspeglar verkliga förhållanden. Enligt LH:s anställningsavtal har LH ingen fast lön utan erhåller lön enligt ett bonusavtal. Anställningsavtalet är varken rimligt eller marknadsmässigt. Av Cleerits uppgifter framgår att FC är anställd i Cleerit men arbetar och har fått lön i Frankrike.

Anställningsavtalet hänvisar vidare till tillämpligt kollektivavtal. Det innebär en skyldighet för Cleerit att betala ITP-pension. Det motsvarar inget

normalt anställningsupplägg. Den överenskomna arbetstiden omfattar 35 timmar per vecka utan särskild kompensation för övertid. Att FC, boendes i Frankrike, offereras som ensam konsult inom kategorin övriga konsulter är fullständigt orimligt och innebär att anställningsavtalet kan ifrågasättas. Crayon har gjort det sannolikt att anställningsavtalen inte avspeglar verkliga förhållanden. I en sådan situation ankommer det på Sida, Dustin eller Cleerit att visa motsatsen. Bevisbördan har således övergått på Sida. Sida har att visa att Cleerit har betalat ITP-pension, skatt och sociala avgifter i Frankrike samt inkomma med bokföringsmaterial som visar att Cleerit haft de personalkostnader som bolaget gör gällande.

Det finns brister i tid- och resursplanen. I punkt 3.3 i avropsförfrågan anges att det av tid- och resursplanen ska framgå en beskrivning av olika aktiviteter som ska genomföras samt vem som ska genomföra dem. Av Cleerits tid- och resursplan framgår inte vem som, tillsammans med LH, ska genomföra aktiviteterna. Det står endast övriga konsulter. Kravet att det ska framgå vem som ska genomföra aktiviteterna är således inte uppfyllt. Avropssvaret från Dustin ska således förkastas även på denna grund.

I Cleerits tid- och resursplan gällande utbildning av övriga användare framgår endast att stöd ska lämnas för utbildning av normalanvändare t.o.m. den 31 oktober 2020. Det uppfyller inte kravet på utbildning i punkt 4 i avropsförfrågan utan utgör en reservation. Någon tidsåtgång har inte angetts och det går inte att dra någon slutsats om vem som ska ge detta stöd. Dustins avropssvar ska därför förkastas även på denna grund.

Sida bestrider Crayons ansökan om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten avslår ansökan. Sida anför bl.a. följande till stöd för sin talan.

Prövning och utvärdering av inkomna anbud i upphandlingen har genomförts i enlighet med annonserad modell, vilken har utformats i enlighet med de grundläggande unionsrättsliga principerna samt LOU. Sida bestrider att Dustin inte uppfyller de obligatoriska kraven i punkt 3 i avropsförfrågan. Det som menas med punkt 3 är att leverantören antingen ska ha anställd personal eller erbjuda konsulter för de roller som efterfrågas. Dustin har åberopat Cleerit som konsulttjänstleverantör och Cleerits VD, LH, som projektledare för utförande av uppdraget. Dustin har även åberopat Cleerit som underleverantör av övriga konsulter som ska bidra till implementering av stödsystemet i fråga. Dustin har kryssat i sitt avropssvar att kraven uppfylls. Sida har med anledning av Crayons påståenden om att Cleerit saknar anställda frågat Dustin om den erbjudna projektledarens anställningsförhållanden och fått svaret att LH är VD på Cleerit och inte anställd någon annanstans. Detta bekräftades i e-post från Cleerit som inkluderade en kopia av LH:s anställningsavtal. Med anledning av Crayons påståenden har Sida även frågat Dustin om övriga konsulters anställningsförhållanden och fått svaret att den offererade konsulten FC är anställd hos Cleerit. Bifogat fanns FC:s anställningsavtal. I e-post från Cleerit från den 23 januari 2020 förklarades att Cleerit inte längre är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket av skattetekniska skäl eftersom ingen lön betalas ut i Sverige. Lönen betalas istället ut i Frankrike. Skatteverket har därför bett att bolaget inte registreras som arbetsgivare innan lön betalas ut i Sverige. Följaktligen eftersom LH och FC bevisligen är anställda hos Cleerit saknar Crayons påstående att Cleerit inte har några anställda grund.

Det ställs inte något krav i avropsförfrågan på att leverantörer ska namnge övriga konsulter som ska genomföra aktiviteterna. Kraven i punkt 3 andra meningen i avropsförfrågan gäller enbart projektledare samt eventuell expertkonsult. Det framgår av Dustins införandeplan att det kommer finnas en projektledare och övriga konsulter, vilket nu förstås som FC. Det är

tillräckligt att specificera typen av resurs dvs. övrig konsult för att uppfylla kraven i punkt 3.3. i avropsförfrågan.

Crayon påstår felaktigt att de tomma rutorna i Dustins tid- och resursplan vad gäller stöd för utbildning av normalanvändare utgör en reservation. Det är korrekt att Dustins tid- och resursplan saknar uppgifter om tidsåtgång och resurs vad gäller stöd för utbildning av normalanvändare men detta är inte ett obligatoriskt krav varken i punkt 3.3 eller punkt 4 i avropsförfrågan. Enligt punkt 3.3 ska anbudsgivaren ange antal konsulttimmar för implementering och konfiguration dvs. t.o.m. leveranskontroll/acceptanstester. Utbildning av administratörer och superanvändare ingår som en del av konfigurationsarbetet (vilket tydliggörs i det inledande stycket av paragraf 1.1 i Dustins genomförandeplan samt punkt 4 i avropsunderlaget). Stöd för utbildning av normalanvändare ligger emellertid utanför implementeringen och ska ske efter konfigurations- och implementeringsarbetet är avslutat under hösten 2020. Därmed behöver tids- och resursåtgång för utbildning av normalanvändare inte anges i införandeplanen under punkt 3.3.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Enligt 4 kap. 1 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

I 20 kap. 6 § LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit

eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Prövningen i förvaltningsrätten tar inte sikte på upphandlingens materiella resultat utan endast på om myndigheten förfarit formellt korrekt och iakttagit de upphandlingsprinciper och förfaranderegler som anges i LOU. Förvaltningsrättens utredningsansvar är begränsat och för att ett ingripande mot en upphandling ska ske krävs i princip att den som gör gällande att upphandlingen är felaktig på ett klart sätt anger vilka omständigheter som denne grundar sin talan på. Det är den som ansöker om överprövning som har att visa att det finns sådana brister i upphandlingen att det föreligger skäl för ett ingripande.

Relevanta delar av upphandlingsdokumenten

Avropsförfrågan förnyad konkurrensutsättning 2019-11-15

3. KRAV PÅ KONSULTRESURSER OCH IMPLEMENTERING

Leverantören ska ha erforderlig projektbemanning i uppdraget, konsulter inom nedanstående roller ska offereras. Leverantören ska i avropssvaret namnge den projektledare samt eventuell expertkonsult som ska utföra uppdraget. Projektledaren och eventuell expertkonsult får inte bytas ut annat än vad som medges enligt ramavtal.

Följande konsulter ska arbeta i uppdraget:

3.1. Projektledare/expertkonsult

Leverantören ska tillhandahålla en konsult som ska arbeta som projektledare i uppdraget. Leverantören kan välja att låta ytterligare en expertkonsult arbeta i uppdraget tillsammans med projektledaren.

[...]

3.2. Övriga konsulter

Leverantören kan tillhandahålla övriga konsulter för arbete med systemkonfiguration, systemutveckling, test och utbildning.

[...]

3.3 Implementering och konfiguration

Leverantören ska ha ansvaret för att driva och genomföra implementeringen av systemet inklusive konfigurationen av funktionaliteten. Implementeringen av systemet ska följa en av leverantören väl beprövad införandemetodik/modell som säkerställer en framgångsrik implementering av systemet. Sida ska delta i implementeringen med en projektgrupp. Leverantören ska överlämna

dokumentation avseende förvaltning, drift och konfigurering till Sida senast innan start av leveranskontrollperiod/acceptanstester. Med detta avses exempelvis systemadministratörs- och förvaltarhandbok, tekniska beskrivningar, systembeskrivningar, backup- och restore-rutiner, konfiguration etc. Leverantören ska till avropssvaret bifoga en tid- och resursplan som baserar sig på leverantörens införandemetodik/modell.

Av tid-och resursplanen ska det framgå:

- Beskrivning av vilka aktiviteter som ska genomföras samt vem som ska genomföra dem.
- När aktiviteterna ska infalla.
- Vilken resursåtgång som beräknas för respektive aktivitet eller grupp av aktiviteter avseende både leverantörens resurser och Sidas resurser redovisade var för sig.
- Hur många konsulttimmar implementeringen beräknas ta och hur timmarna kommer att fördelas mellan olika roller i projektet.
- I anslutning med uppstartsmöte mellan Sida och ansvarig leverantör tas den slutgiltiga projektplanen fram.

4. TIDPLAN

Installation och konfigurering av programvaran i samarbete med av Sida utsedda medarbetare pågår under februari t.o.m. 17 juni 2020. Utbildning av administratörer och superanvändare sker i samband med konfigureringsarbetet. Utbildning av övriga användare (ca 150 st) sker under hösten 2020 t.o.m. 2020-10-30.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till är om Sida, mot bakgrund av vad Crayon har anfört, har handlat i strid med LOU och om detta i sådant fall har medfört att Crayon har lidit eller kan komma att lida skada.

Kravet på erforderlig projektbemanning och frågan om Dustins/Cleerits resurser

Crayon har anfört att Dustin inte uppfyller det obligatoriska kravet på erforderlig projektbemanning i punkt 3 i avropsförfrågan eftersom underleverantören Cleerit inte har några anställda. Crayon har inkommit med utdrag som visar att Cleerit inte är registrerad som arbetsgivare hos Skatteverket och utdrag som visar att det inte finns några anställda

registrerade hos Bolagsverket. Med anledning av Crayons påståenden har Sida frågat Dustin om anställningsförhållandena hos Cleerit. Dustin och Cleerit har svarat och bl.a. uppgett att anledningen är skattetekniska skäl samt att den övriga konsulten är anställd i Frankrike. Sida har även fått del av anställningsavtal för LH och FC.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. Utgångspunkten när en upphandlande myndighet ska bedöma om ett anbud uppfyller ställda krav att anbudsgivaren lämnat korrekta uppgifter, såvida inte omständigheter i det enskilda fallet ger anledning att ifrågasätta riktigheten. Det ankommer i sådana fall på myndigheten att styrka sina påståenden (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 3492-18). Förvaltningsrätten konstaterar att Crayon anfört vissa omständigheter som gav anledning att ifrågasätta riktigheten i Dustins uppgifter. Sida påtalade detta för Dustin. Dustin och Cleerit angav förklaringar och inkom med två anställningsavtal som Sida sedermera åberopat och gett in till domstolen. Förvaltningsrätten konstaterar vidare att det i målet inte framkommit att det finns några obligatoriska krav gällande projektbemanningens närmare utformning avseende anställningsavtalens innehåll och villkor. Förvaltningsrätten anser därför att Sida inte behöver visa att Cleerit exempelvis har betalat skatt och sociala avgifter i Frankrike eller inkomma med visst bokföringsmaterial för att visa att Dustin uppfyller kraven i avropsförfrågan. Förvaltningsrätten gör bedömningen att Sida genom att åberopa Dustins förklaringar och de två anställningsavtalen styrkt sitt påstående om att kravet på erforderlig projektbemanning i punkt 3 i avropsförfrågan är uppfyllt. Något skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund finns därmed inte.

Brister i tid- och resursplanen? Kravet att ange vem som genomföra aktiviteterna

I punkt 3.3 i avropsförfrågan anges att det ska framgå av tid- och resursplanen vilka aktiviteter som ska genomföras och vem som ska genomföra dem. I Dustins/Cleerits tid- och resursplan framgår att Cleerit har en kolumn för resursåtgång för den namngivne projektledaren och en kolumn för resursåtgång för ”övriga konsulter”. Crayon menar att kravet att ange vem som ska genomföra aktiviteterna inte är uppfyllt.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. I avropsförfrågan punkt 3 finns ett krav att namnge projektledaren och eventuell expertkonsult. I det avsnitt som rör övriga konsulter, punkt 3.2, saknas det emellertid krav att dessa ska namnges. Förvaltningsrätten anser därför att det är tillräckligt att uppge ”övriga konsulter” som svar på vem som ska genomföra en viss aktivitet. Något skäl att ingripa mot upphandlingen på denna grund finns därmed inte.

Brister i tid- och resursplanen? Utbildning av övriga användare /normalanvändare

Crayon har anfört att Dustin inte uppfyller kraven i punkt 4 eller punkt 3.3 i avropsförfrågan eftersom bolaget inte angett någon tidsåtgång för utbildning av normalanvändare eller vem som ska ge detta stöd. Sida har anfört att utbildning av normalanvändare ligger utanför konfigurations- och implementeringsarbetet och att tid- och resursåtgång därför inte behöver anges i tid- och resursplanen.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning. I punkt 3.3 anges att leverantören ska ansvara för att driva och genomföra implementeringen av systemet inklusive konfigureringen av funktionaliteten. Leverantören ska till avropssvaret bifoga en tid- och resursplan som baserar sig på leverantörens

införandemetodik/modell. I punkt 3.3 anges att det av tid- och resursplanen ska framgå en beskrivning av vilka aktiviteter som ska genomföras samt vem som ska genomföra dem. Det ska också framgå när aktiviteterna ska infalla och vilken resursåtgång som beräknas för respektive aktivitet eller grupp av aktiviteter. I punkt 4 anges att utbildning av administratörer och superanvändare sker i samband med konfigureringsarbetet och att utbildning av övriga användare sker under hösten 2020 t.o.m. 2020-10-30.

Förvaltningsrätten anser att det inte är helt tydligt i avropsförfrågan om det ska uppfattas som ett obligatoriskt krav att ange tid- och resursåtgång för utbildning av övriga användare/normalanvändare eller om detta moment ligger utanför det som ska framgå av tid- och resursplanen. Det kan således finnas utrymme för olika tolkningar. Av kammarrättspraxis framgår att den upphandlande myndigheten får anses ha ett visst tolkningsföreträde beträffande skrivningar i de egna upphandlingsdokumenten, förutsatt att myndighetens tolkning inte innebär en överträdelse av principen om transparens (se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål 2493-15 och Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 2225-16). Förvaltningsrätten anser inte att den tolkning som Sida förespråkar är orimlig och bedömer att Sidas tolkning av kravet gällande utbildning av övriga användare/normalanvändare inte är oförenlig med principen om transparens. Något skäl att ingripa mot upphandlingen med anledning av vad Crayon åberopat föreligger således inte heller i denna del.

Sammanfattning

Sammantaget anser förvaltningsrätten att vad Crayon anfört och åberopat inte visar att Sida brutit mot någon av de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna eller någon annan bestämmelse i LOU. Det saknas därmed skäl att ingripa mot upphandlingen på den grunden att Sida har agerat i strid med LOU genom att tilldela Dustin

kontraktet. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (FR-05).

Sofia Örning
Förvaltningsrättsfiskal

Maria Brodin har föredragit målet.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.